

### ■ 23: Yakut Türkçesi nasıl bir dildir?

Yakutça, doğu Sibirya'da Rusya Federasyonu'na bağlı Yakut Özerk Cumhuriyeti'nde konuşulan Türk dilidir.

Bu dili konuşan Yakutlar, önceleri Baykal gölü çevresinde yaşarlarken, 13.-14. yüzyıllarda kuzeye çekilerek bu günkü yurtlarına gelmişlerdir. Toplam nüfusları 350.000 kadardır.

Yakutça, 19. yüzyılda yazıya geçirilmeye başlanmıştır. 1938'e gelinceye kadar bir kaç alfabe denemesi olmuştur. 1938 yılından bu yana Rus alfabesine dayalı 40 harften oluşan bir alfabe kullanılmaktadır.

Erken bir tarihte ana Türkçeden ayrıldığı ve coğrafya olarak da çok uzakta kaldığı için, Yakutça, genel Türkçeden çok uzaklaşmıştır. Bu dilin söz varlığında Moğolca unsurlar önemli bir yer tutar. Rusça alıntılar da

son yüzyılda artmıştır. Türkçe kelimelerin oranı ancak üçte birdir. Kelimelerin %40'ının kaynağı ise belli değildir. Buna rağmen, dilin Türk karakteri korunmuştur.

Bu dil, en eski Türkçede var olduğu kabul edilen uzun ünlüleri ya olduğu gibi veya çift ünlüler halinde koruduğu için Türk dili araştırmaları açısından çok önemlidir.

Yakutça, ana Türkçe devresine ait bir çok özelliği koruduğu gibi yeni bazı ses gelişmelerine de sahiptir. Bu dildeki başlıca ses değişikliklerini gösteren bir kelime listesi aşağıda sunulmuştur.

<b>Yakutça</b>	<b>Türkçe</b>	<b>Anlam</b>
aga ogoloro	ağa oğulları	babanın çocukları
aganı	ağayı	babayı
as	aş	yemek
âs	aç	aç
ataga	ayağı	ayağı
atah	ayak	ayak
bısah	bıçak	bıçak
bies	beş	beş
erder	erler	erkekler
ikki	iki	iki
kıhın	kışın	kış mevsiminde
kıs	kış	kış
kîs	kız	kız
kömüççüt	gümüşçü	kuyumcu

kuturuk

küölten

ös

sette

sia

sit-

suol

suorat

timir

û

uot

üören-

kuyruk

gölden

söz

yedi

yağ

yat-

yol

yoğurt

demir

su

od

öğren-

kuyruk

gölden

söz

yedi (7)

yağ

yatmak

yol

yoğurt

demir

su

ateş

öğrenmek